

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmoxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA “AKT XIZMATLARI” TUSHUNCHASI VA ULARNING EKSPORT SALOHİYATI.....	14
Shermatov Sherzod Xotamovich	
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich	
TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG‘LARI HISOBIGA MOLIYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI	26
Maxmudov Rahimjon Hamid o‘g‘li	
KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO‘NALISHLARI.....	33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI VA UNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI	38
Ne‘matova Mavsuma, Xolmamatov Diyorbek	
ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	43
Буранова Лола Вахобовна	
ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ	54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли	
ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI	60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna	
XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA.....	64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG‘OR XORIJIY TAJRIBALARI	73
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o‘g‘li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI.....	73
Abdullo Sohobov	
O‘ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	91
Xamidov Javoxir Shavkat o‘g‘li	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	95
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
O‘ZBEKISTON VA XORIJIY MAMLAKATLARDA BENEFITSIAR MULKDOR KONSEPSIYASINI QO‘LLASHNING DOLZARB MASALALARI	100
Ochilov Farhod Malikovich	
O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH (GDP, BANDLIK VA INVESTITSİYALAR KESIMIDA)	106
Hayitov Jamshid Xolboyevich	

INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	111
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi IPOTEKA BOZORI MUAMMOLARINING EMPIRIK TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI	118
Ollokulova Feruza Mansurovna, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATIDA NAZARIY VA AMALIY QARASHLAR.....	122
Karimova Iroda Abdusattarovna KORPORATIV BANK XIZMATLARIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR HAMDA ZAMONAVIY BIZNES MODELLARNI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	128
Qurbonov Abror Abdullayevich GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND INDONESIA: A COMPARATIVE STUDY	133
Ibrokhimova Iroda Ikromjon Kizi. Askolani. Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA REKRUTING AGENTLIKLARINING O'RNI	142
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	148
Джураева Гузаль Шавкатовна BUDJET DAROMADLARI TARKIBIDAGI SOLIQLARNING ULUSHINI BOSHQARISH	156
Abduraxmonova Gulmira Sobir qizi RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOXOBCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH..... 161	
Marqayev Xurshid Aliqulovich THE ECONOMIC NATURE OF HUMAN CAPITAL AND ITS RECOGNITION IN ACCOUNTING AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS	165
Zafar Qodirov Abdivaxobovich O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	170
Ibragimov G'ayrat Abraqulovich. Tursunov Ozod Matlubovich Shukurova Nilufar Qahramonova IMPROVING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY.....	175
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	179
Aliyev Arslon Salom o'g'li A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS.....	184
Wang Biao USTAMA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARINING MAZMUNI VA UNI XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQ TAKOMILLASHTIRISH	190
Tashnazarova Dilfuza Samiddinovna INTEGRATSIYA SAMARADORLIGINI O'LGHASHNING METODOLOGIK MODEL VA INDIKATORLAR TIZIMI.....	195
Aliqulov Abbas Baxtiyor o'g'li XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH	202
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich MOLIVAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	207
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	213
L.S. Azimova	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING	218
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin o'g'li	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING HUQUQIY ASOSLARI.....	223
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARI	227
Ergasheva Zarifa Baxtiyarovna	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAJMUASI RIVOJLANTIRISH	232
Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
KREDITORLAR REYTINGINI MASHINAVIY O'QITISHGA ASOSLANGAN BASHORATLASH ALGORITMLARI.....	237
Beknazarov Ulug'bek Zafar o'g'li	
MIKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOLCHILAR XULQ-ATVORI VA TALAB SHAKLLANISHI OMILLARI	242
Raximov Azizbek Saliyevich	
OLIY TA'LIMNI MOLIALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBASI: AQSH MISOLIDA.....	246
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASINI BOSHQARISHDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI JORIY ETISH USULLARI.....	250
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI	257
Sharipova Shahlo Istamovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	262
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZ QONIQLASHINI OSHIRISH MEXANIZMLARI: QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA	278
Aqsungul Usenova Tenel qizi, Qoraqalpoq davlat universiteti	
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
O'ZBEKISTONDA QANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.....	283
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VA KO'RSATKICHLARINI O'RGANISH.....	289
Bozorova Madina Raxmat qizi	
IMPROVING SERVICE QUALITY MONITORING IN SERVICE ENTERPRISES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES.....	294
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	299
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
O'ZBEKISTONDA QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	304
Abdusalomov Ozodbek Baxtiyor o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	311
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI OSHIRISHDA AKT RIVOJLANISHINING O'RNI.....	315
Sadriddinov Ulug'bek Jaloliddin o'g'li	

QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	322
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o'g'li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	326
Abdullo Sohibov	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	331
Davronov Sanjar Ziyotovich	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	336
Ashrapova Noilaxon Niyazxonovna	
ISHLAB CHIQARISH KORXONALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI TAHLILI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	340
Ochilov Baxtiyor Muminjonovich	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING.....	346
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin ugli	
SIRKULYAR IQTISODIYOTGA O'TISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR	351
Astanakulov Olim Tashtemirovich	
Muxammad Id Balbaa (Muhammad Eid Balbaa)	
Habibe Elif Kutlugun (Habibe Elif Kutlugun)	
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI FONIDA EKOLOGIK SIYOSAT VA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI	357
Xamzayev Abdushukur Xudoyqulovich	
INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE	362
Aziz Kurbanovich Abdullaev	
Sarvarbek Allayev Erkin ugli	
Shavkat Asrolovich Ruziev	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES	369
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI TAHLILI ("O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AJ MISOLIDA).....	373
Barotov Baxtiyor Vaxobovich	
CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI	377
Muxitdinova Kamola Alisherovna	
TRANSPORT LOGISTIKASIDA TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASH: O'ZBEKISTON VA AQSH TAJRIBASI ASOSIDA TAQQOSIY TAHLIL.....	381
Jabborov Islom Xusan o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BARQAROR BOSHQARISH	385
Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SERVIS KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATI BOSHQARUVINING ZAMONAVIY MODELLARI	392
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
BIZNES JARAYONLARI MONITORINGI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI.....	398
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
SIRKULYAR IQTISODIYOT KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISHNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARINI (INDIKATORLARINI) SHAKLLANTIRISH.....	403
Sharifxo'jayeva Xonzodaxon A'lo qizi	

TURIZM QISHLOQLARINI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI TIZIMI	408
Xudaynazarova Dilorom	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV VA BOSHQARUV HISOB TIZIMINING AMALIYOTI: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	416
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
DAVLAT XARIDLARI JARAYONIDA XAVFLARNI IDENTIFIKATSIYA QILISH, TASNIFLASH VA RISKKA ASOSLANGAN ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH	421
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
DEVELOPING GARMENT MANUFACTURING STRATEGY IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION	426
Mahbuba Rahmonova	
Feruza Mansurovna Ollokulova	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSIYA SIYOSATINING IQTISODIY AHAMIYATI	430
Bakhit Mambetnazarov	
Atabek Tureev	
SOLIQ TUSHUMLARI VA MAJBURIY AJRATMALARNING DAVLAT MOLIVASIDAGI O'RNI: 2020-2025 YILLAR TAHLILI VA ISTIQBOLI.....	434
Olimov Shukurulla Dilshodjon o'g'li	
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА	439
Джураева Гузаль Шавкатовна	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	447
Mamirov Zamir Uzoq o'g'li	
XORIJIY TO'G'RIDAN-TO'G'RI INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA O'ZBEKISTON TAJRIBASI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	453
Xatamov Nurbek Ochilidievich	
DAVLAT BYUDJETI XARAJATLARI HISOB VA TAHLILINING AMALDAGI TIZIMI	458
Ostonokulov Azamat Abduraimovich	
Tursinbaev Gafur Jolmurzaevich	
MOLIVAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	464
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
СТРАХОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ СНИЖЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ ПОТЕРЬ ОТ НЕПРЕДВИДЕННЫХ РИСКОВ, ОКАЗЫВАЮЩИХ ВЛИЯНИЕ НА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ПРИБЫЛЬ (ДОХОД).....	470
Азимжон Мелиев Муродулло угли	
A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS	475
Wang Biao	
SANOAT KORXONALARI INNOVATION SALOHİYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	481
Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li	
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XALQARO TAJRIBASI.....	488
Mallabayev Jobir Baxtiyorovich	
ANALYSIS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY REPORTS OF OOO SAM TRADING STROY	493
Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
WAYS TO IMPROVE THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN THE TRANSPORT	

AND LOGISTICS CLUSTER IN THE NEW UZBEKISTAN.....	500
Musayeva Shoira Azimovna	
FOUNDATIONS FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS IN UZBEKISTAN	507
Muradov Alisher Kurbanbaevich	
DAVLAT MULKINI BOSHQARISHNING INNOVATSION VA RAQAMLI MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	513
Musurmonqulov Muhammad Ural o'g'li	
KORXONALARNING INVESTITSIIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH: NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	521
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi	
KORXONALARDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	526
Mirzaev Ozod Furkatovich	
INVESTITSIIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH: GIDROENERGETIKA SEKTORI MISOLIDA.....	531
Xusanov Shaxbozbek Shuxratjon o'g'li	
ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В КРАУДФАНДИНГЕ: БЛОКЧЕЙН, ИИ И БУДУЩЕЕ ИНВЕСТИРОВАНИЯ	538
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи	
Каримова Азиза Аъзамиддин кизи	
BANK TIZIMIDA QO'LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TURLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	545
Ollokulova Feruza Mansurovna	
Xursanova Shaxnoza Anvar qizi	
TA'LIM MUASSASALARIDA QO'SHIMCHA TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	549
Safarova Kamola Shuxrat qizi	
QASHQADARYO VILOYAT MINTAQASINING IQTISODIY XAVFSIZLIK DARAJASI VA UNI BAHOLASH USLUBIYATI	553
Nurxonov Komiljon Tovkarayevich	
AYOLLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKNING IQTISODIY OQIBATLARI VA UNI KAMAYTIRISHNING BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	562
Feruza Bahodirxonovna Ibragimova	
ИНВЕСТИЦИОННЫЙ И ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ: СТРУКТУРНЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ И НОВЫЕ ИСТОЧНИКИ РАЗВИТИЯ.....	567
Насиров Дилшод Фархадович	
Асадов Амальжон Мехрожевич	
Ахматов Алинур Дилшодович	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	572
Насиров Дилшод Фархадович	
Хамраева Севара Мамуржановна	
Бахтиярова Алтынгул Бахтияровна	
INVESTITION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	579
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi	
ЦИФРОВЫЕ ПЛАТФОРМЫ КАК НОВАЯ ФОРМА ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА – ЭВОЛЮЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ И ИНСТИТУЦИИ.....	586
Рахмонов Хумоюн Рустамжон угли	
XORIJIY BANKLARNING YANGI BOZORLARGA KIRISH STRATEGIYALARI VA ULARNING MILLIY BANK TIZIMLARIGA TA'SIRI ("IPOTEKA-BANK" AKSIYADORLIK TIJORAT BANKI MISOLIDA)	598
Kadirov Vaxid Marimbayevich	

Rajabboyeva Asalxon Mahmud qizi

OECD VA YEVROPA ITTIFOQI MAMLAKATLARIDA BILVOSITA SOLIQQA TORTISH TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI VA O'ZBEKISTONDA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	605
---	-----

Tuxliyev Bozor Karimovich**Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich**

JISMONIY TARBIYANING INSON SALOMATLIGINI MUSTAHKAMLASHDAGI ROLI	614
---	-----

Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ТАМОЖНИ	621
--	-----

Ли Ирина Валентиновна

JAÐON IQTISODIYOTIDA O'ZBEKISTONNI TUTGAN O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	627
--	-----

Boboqulov Sanjar Bahromqulovich

OBODONLASHTIRISH XIZMATLARI IJTIMOY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	633
---	-----

Hayitov Jamshid Xolvoyevich**Ibragimova Gulhayo Nuriddin qizi**

O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI TAHLILI	638
---	-----

Hamroyeva Sabina Ismoil qizi

EXPLORATION OF TOURISM FLOW GENERATING IN SAMARKAND UNDER THE BACKGROUND OF DIGITAL ECONOMY	644
--	-----

Jie YANG

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	651
--	-----

Усманова Диялфруз Каршиевна

YASHIL ISTE'MOL XULQ-ATVORINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI VA STRATEGIK ISTIQBOLLARI	656
--	-----

Ishmuratov Baxodir Xusanovich

O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYA VA FOIZ SIYOSATINING BANK KREDITLARIGA TA'SIRI	661
--	-----

Ibragimova Saule Orinbaevna

IJTIMOY HIMOYA TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA IJTIMOIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLARNING ROLI: STATISTIK YONDASHUV	665
---	-----

Qurbonboyev Abdulla Mansur o'g'li

O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYAGA QARSHI KURASH DASTURINI AMALGA OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	671
---	-----

Murtazayev Ulug'bek Abdusalom o'g'li

XARAJATLAR HISOBINI YURUTISHNING ZAMONAVIY USULLARI TAHLILI	675
---	-----

Xasanov Baxodir Akramovich**Yo'ldiyev Oybek Ulug'bek o'g'li**

SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY RISKLARINI KOMPLEKS BAHOLASH METODOLOGIYASI	683
---	-----

Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH.....	688
--	-----

Ibragimov Husen Ismailovich

KONSALTING XIZMATLARINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI	692
---	-----

Ermamatova Shoxsanam Ermamat qizi

GLOBAL BRANDING VS. LOCAL BRANDING: STRATEGIC TRADE-OFFS IN INTERNATIONAL MARKETING.....	698
---	-----

Aziz Kurbanovich Abdullaev**Mamasolieva Kamila****Akhmedova Zaynabkhon Khayrullo qizi**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	706
---	-----

Xatamov Nurbek Ochildiyevich

TIJORAT BANKLARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI MAKRO
VA MIKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARNI EKONOMETRIK TAHLILI 711

Nabixo'jayeva Maxfuza Ulug'bekovna

AGROKLASTERLARDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT)LARNI SOTISH
JARAYONLARI AUDITINING AMALIYOTI..... 717

Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich

SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI MOLIALASHTIRISHDA DASTURIY
BYUDJETLASHTIRISHNI JORIY ETISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI 723

Umidjon Abdullajonov

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОБЛЕМНЫМИ
КРЕДИТАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ 730

Избосаров Бобуржон Бахриддинович

Ахмедова Улмасой Хусан кизи
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ
ПОДДЕРЖКИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ БЕДНЫХ СЕМЕЙ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ 736

Ережепов Кууанышбай Жиенбай улы

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI
RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ICHKI VA TASHQI OMILLAR TASNIFI..... 741

Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li

BYUDJET TASHKIOTLARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINI
MODERNIZATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 747

Ruziyev Shavkatjon Faxridinovich

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIAVIY TA'MINLASHNING XORIJIY Tajribasi..... 756

Aymurzaeva Gulnaz Puxarbaevna

YER-SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR
VA SUN'IY INTELEKTNi JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 762

Rustamov Umidjon Xayitboyevich

GEOSIYOSIY NOANIQLIK SHAROITIDA TA'MINOT
ZANJIRLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION MODELII 767

Nodir Xidirov G'iyosaliyevich

Sarvinozxon Lutfullayeva Azizxon qizi
NEFT-GAZ SANOATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISHNING XALQARO Tajribasi 775

Mallayev Sirojiddin Eshdavlatovich

AGROKLASTERLAR RIVOJLANISHINING INSTITUSIONAL-IQTISODIY NAZARIY MODELII 781

O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ CSR В СИСТЕМУ УСТОЙЧИВОГО
КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ..... 789

Идиева Наргиза Олимовна

Норова Саломат Юсуповна
KORXONALARNING INVESTITSIIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH:
NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI..... 797

No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОСВЯЗИ
БЕРЕЖЛИВОСТИ И ИННОВАЦИЙ 803

Аллаберганов Закир Гаирович

"YASHIL IQTISODIYOT" BARQAROR RIVOJLANISHNING
MUHIM YO'NALISHI SIFATIDA (YEVRONA ITTIFOQI MISOLIDA) 809

Sharifxodjayev Shavkat Oqilovich

Achilova Shirin Shavkat qizi
DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RESURLARDAN

FOYDALANISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	815
Aipova Iroda Ikramovna	
DON MAHSULOTLARI SANOATIDA EKOLOGIK VA IQTISODIY SAMARADORLIKNI UYG'UNLASHTIRISH	820
Aipova Iroda Ikramovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KO'P KVARTIRALI UY-JOY FONDIGA XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH	826
Najmiddinov Sherzod Qiyomiddin o'g'li	
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOY TENGLIKKA TA'SIRI.....	831
Babajanova Dilfuza Abdurasulovna	
SANOAT KORXONALARIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIGA SUN'IY INTELLEKT TEKNOLOGIYALARINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI.....	836
Xusanova Malohat Mingnorovna	
АНАЛИЗ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ И ПРОГРАММАМИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ООО «YANGI ZAMON TUHFASI»	842
Шавкатов Шохаббос Шухрат угли	
O'ZBEKISTON MISOLIDA LOMBARD SEKTORI MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARI VA HISOB AMALIYOTI.....	854
Maksud Zaxirov	
IQTISODIY O'SISH VA O'ZBEKISTONNING YAIM DARAJASI.....	859
Nurova Farog'at Salohiddin qizi	
MINTAQAVIY MEHNAT BOZORI - XALQARO MEHNAT BOZORINING BIR QISMI SIFATIDA	864
Ismatova Shoxsanam Abdulaziz qizi	
DIGITAL INTERNATIONAL MARKETING: PROMOTION WITHOUT BORDERS (Rapid entry into foreign markets on a minimal budget using social media, influencers, and marketplaces (Amazon, AliExpress))	869
Abdullaev Aziz Kurbanovich	
Azimov Khumoyun Khamid ugli	
Pardayev Khusniddin Jakhongir ugli	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART BANDLIK SHAKLLARIDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJ TAJRIBALARI.....	878
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
TIBBIYOT TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHNING YANGI YECHIMLARI.....	885
Muhammadiev Ramz Zoirjon o'g'li	
BANKLAR INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINING O'RNI	888
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MANBALARI TAHLILI.....	893
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
Ergasheva Komila To'ra qizi	
MAHALLALARDA TADBIRKORLIK EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISHDA INSTITUTSIONAL ISLOHOTLARNING METODOLOGIK MODELI	897
Sharopova Nafosat Radjabovna	

MAHALLALARDA TADBIRKORLIK EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISHDA INSTITUTSIONAL ISLOHOTLARNING METODOLOGIK MODEL

Sharopova Nafosat Radjabovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
“Marketing” kafedrası dotsenti, i.f.d. (DSc)
Email: nafosat.sharopova@mail.ru
ORCID: 0000-0001-9595-0655

Annotatsiya: Ushbu maqolada mahallalarda tadbirkorlik ekotizimini shakllantirish va rivojlantirish jarayonida institutsional islohotlarning metodologik modeli ishlab chiqildi. Tadqiqotda mahalla darajasida biznes-inkubatorlar, savdo-logistika markazlari, kooperatsiya shakllari, klaster yondashuvi va oilaviy biznes ekotizimining ilmiy modellari tahlil etiladi. Mahalla iqtisodiyotida tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, resurslarni samarali boshqarish va iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiluvchi institutsional mexanizmlarning o'zaro uyg'unlashuvi o'rganiladi. Taklif etilgan metodologik model mahalla infratuzilmasida barqaror tadbirkorlik muhiti yaratish va hududiy rivojlanish ko'rsatkichlarini yaxshilashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: mahalla iqtisodiyoti, tadbirkorlik ekotizimi, institutsional islohotlar, biznes-inkubator, savdo-logistika markazi, kooperatsiya, klasterlash, oilaviy biznes, metodologik model, hududiy rivojlanish.

Аннотация: В данной статье разрабатывается методологическая модель институциональных реформ, направленных на формирование и развитие предпринимательской экосистемы в махаллях. В исследовании анализируются научные модели бизнес-инкубаторов, торгово-логистических центров, кооперации, кластерного подхода и семейного бизнеса на уровне махалли. Изучается взаимосвязь институциональных механизмов, способствующих поддержке предпринимательства, эффективному использованию ресурсов и повышению экономической активности на местном уровне. Предложенная методологическая модель ориентирована на создание устойчивой предпринимательской среды и улучшение показателей территориального развития.

Ключевые слова: экономика махалли, предпринимательская экосистема, институциональные реформы, бизнес-инкубатор, торгово-логистический центр, кооперация, кластеризация, семейный бизнес, методологическая модель, территориальное развитие.

Abstract: This article develops a methodological model of institutional reforms aimed at shaping and enhancing the entrepreneurial ecosystem within local communities (mahallas). The study analyzes scientific models of business incubators, trade and logistics centers, cooperation mechanisms, cluster approaches, and family business systems at the mahalla level. It examines the interaction of institutional mechanisms that support entrepreneurship, ensure efficient resource management, and stimulate local economic activity. The proposed methodological model is designed to create a sustainable entrepreneurial environment and improve indicators of regional development.

Keywords: mahalla economy, entrepreneurial ecosystem, institutional reforms, business incubator, trade and logistics center, cooperation; clustering, family business, methodological model, regional development.

KIRISH

Mamlakatimizda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar iqtisodiyotni mahalla darajasigacha chuqurlashtirib borishni talab qilmoqda. Mahallaning ijtimoiy-iqtisodiy hayoti faqat infratuzilma yoki maishiy masalalar bilan cheklanmay, balki kichik biznes va oilaviy tadbirkorlik uchun tabiiy start maydoniga aylanmoqda. Shu bois mahalla hududida tadbirkorlik ekotizimini shakllantirish mexanizmlari, ularni qo'llab-quvvatlaydigan institutsional islohotlar va boshqaruv tizimi bo'yicha ilmiy yondashuvlar muhim ahamiyatga ega.

Ana shu jarayonni chuqurroq tushunish uchun mavjud holatni raqamlar orqali ko'zdan kechirish lozim. Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil uchun ma'lumotlariga ko'ra [1], mamlakat bo'yicha 5 800 dan ortiq oilaviy tadbirkorlik subyektlari faoliyat yuritmoqda; kichik bizneslar soni esa yil boshidan buyon barqaror o'sish tendensiyasini saqlab kelmoqda. Bu ko'rsatkichlar mahalla darajasida iqtisodiy faollikning kuchayib borayotganini ko'rsatadi va mavjud infratuzilmani ilmiy asosda takomillashtirish zarurligini tasdiqlaydi.

Ushbu sharoitda mahalla kesimida biznes-inkubatorlar, savdo-logistika markazlari, kooperatsiya tizimlari, klaster modeli va oilaviy biznesning samarali integratsiyasi alohida dolzarblik kasb etadi. Bunday mexanizmlar nafaqat hududiy iqtisodiyotni faol holga keltiradi, balki bandlikni oshirish, mahalla aholisi daromadlarini barqarorlashtirish va ijtimoiy muvozanatni mustahkamlashga ham xizmat qiladi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi — mahallalarda tadbirkorlik ekotizimini rivojlantirishga xizmat qiladigan institutsional islohotlarning metodologik modelini ishlab chiqish, shuningdek, mavjud infratuzilmalar (biznes-inkubatorlar, savdo-logistika markazlari, kooperatsiya va klasterlar)ning ilmiy asoslangan tahlilini berishdir. Tadqiqot natijalari mahalla iqtisodiyotining barqaror rivoji uchun zarur bo'lgan tashkiliy-huquqiy, iqtisodiy va boshqaruv mexanizmlarining takomillashtirilgan tizimini shakllantirishga qaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mahalla darajasida tadbirkorlik ekotizimini shakllantirish bo'yicha ilmiy izlanishlar so'nggi yillarda yanada faollashdi. Xalqaro adabiyotlarda mahalla, community (jamo'a) yoki local neighborhood (mahalla) iqtisodiyoti doirasida tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash ko'proq "grassroots entrepreneurship" yoki "community-based ecosystem" tushunchalari orqali izohlanadi. Daniel Isenberg tomonidan ishlab chiqilgan tadbirkorlik ekotizimi modeli mahalliy darajadagi iqtisodiy faollikni kuchaytirishda institutlar, bozor infratuzilmasi, bilim resurslari va hukumat qo'llovi o'zaro bog'liq holda ishlashini ta'kidlaydi [2]. Bunday yondashuv mahalla miqyosida qo'llanganda ham samarali bo'lishi mumkinligi ko'plab tadqiqotlarda qayd etilgan.

Mahalliy iqtisodiy taraqqiyot bo'yicha Maykl Porterning klaster nazariyasi esa hududiy raqobatbardoshlikni oshirishda kooperatsiya, yaqin joylashuv va infratuzilma uyg'unligi muhimligini ko'rsatadi [3]. Shu bois, mahalla doirasida kichik klasterlar yoki kooperatsion guruhlar shakllantirish mikroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashi mumkin. Yevropa Ittifoqi tajribasida kichik jamoalar darajasida oilaviy bizneslarni qo'llab-quvvatlash orqali aholi bandligini oshirish bo'yicha "Local Development Approach" samarali natijalar bergani qayd etilgan [4].

Markaziy Osiyo va O'zbekiston kontekstida ham mahalla iqtisodiyotini kuchaytirish bo'yicha bir qator ilmiy ishlarda institutsional islohotlar, kichik biznesni rag'batlantirish va oilaviy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari o'rganilgan. Jumladan, iqtisodchilarning tadqiqotlariga ko'ra, mahalla infratuzilmasiga biznes-inkubatorlar, kooperatsiya markazlari, kasb-hunar o'quv maydonchalari kabi elementlarni integratsiya qilish mahalliy tadbirkorlik ekotizimining shakllanishini tezlashtiradi [5].

Shuningdek, logistika tizimi va ta'minot zanjirlarining mahalla darajasida tashkil etilishi, xususan, kichik savdo-logistika nuqtalarining yaratilishi kichik tadbirkorlar xarajatlarini kamaytirishi hamda bozorlarga chiqish imkoniyatini kengaytirishi ko'plab amaliy izlanishlarda asoslab berilgan [6].

Mahallalarda oilaviy tadbirkorlikning o'sish sur'atlari bo'yicha Milliy statistika qo'mitasi tomonidan e'lon qilinadigan ma'lumotlar ham ilmiy izlanishlarda muhim o'rin tutadi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, oilaviy biznes subyektlarining yillik o'sish ko'rsatkichlari hududlarda tadbirkorlikning jonlanayotganini ko'rsatadi [7]. Ushbu raqamlar mavjud infratuzilmaning yanada takomillashtirilishi va institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlariga ehtiyoj yuqoriligini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, jamoa darajasida tadbirkorlikni kuchaytirish bo'yicha boshqa qator olimlar tadqiqotlari ham muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Jumladan, Elinor Ostromning o'zini o'zi boshqaruvchi jamoalar haqidagi nazariyasi mahalla kabi kichik birliklarda resurslarni birgalikda boshqarish iqtisodiy faollikni barqarorlashtirishini ta'kidlaydi [8]. Ostromning "polycentric governance" g'oyasi mahalla boshqaruvining moslashuvchan va ko'p qatlamli bo'lishini qo'llab-quvvatlaydi.

Mark Granovetterning "ijtimoiy bog'liqliklar iqtisodiyoti" konsepsiyasi esa mahallalarda kichik biznesning rivojlanishi ko'p hollarda ijtimoiy tarmoq aloqalarining zichligiga, ishonch kapitaliga va norasmiy hamkorlik kanallariga tayanishini ilmiy asoslaydi [9]. Bu esa mahalla darajasida ijtimoiy kapitalni kuchaytirish tadbirkorlik ekotizimi uchun hal qiluvchi omil ekanini ko'rsatadi.

John K. Kretzmann va John L. McKnight tomonidan ishlab chiqilgan "Asset-Based Community Development (ABCD)" modelida mahalliy iqtisodiy yuksalish tashqi resurslarga emas, balki jamoaning ichki salohiyatiga — ko'nikmalar, kasbiy an'analar, mavjud tarmoqlar va ijtimoiy ustunliklarga tayangan holda rivojlanishi samaraliroq ekanini ta'kidlanadi [10]. Bu yondashuv mahalla tadbirkorligini "pastdan yuqoriga" yo'nalishda tiklash strategiyasini qo'llab-quvvatlaydi.

Shuningdek, Stuart Rosenfeldning kichik hududlarda “micro-clusters” shakllanishi bo'yicha izlanishlari mahalla miqyosida o'xshash iqtisodiy faoliyatlar jipslashuvi raqobatbardoshlikni va kooperatsiya darajasini kuchaytirishni ko'rsatadi [11]. Bu topilmalar mahalla darajasida kasb-hunar guruhlar yoki oilaviy biznes klasterlarini shakllantirishning ilmiy asosini kuchaytiradi.

Amartya Senning “imkoniyatlar yondashuvi” (capability approach) bo'yicha ishlari esa mahallada iqtisodiy faollikni kengaytirish faqat biznes infratuzilmasi bilan emas, balki inson kapitalining rivoji, ta'lim imkoniyatlari, ijtimoiy himoya va jamiyatga qo'shilish imkoniyatlari bilan chambarchas bog'liqligini asoslab beradi [12]. Mazkur yondashuv mahalla tadbirkorligini faqat iqtisodiy jarayon sifatida emas, balki ijtimoiy rivojlanishning ajralmas bo'lagi sifatida talqin qiladi.

Umuman olganda, xalqaro adabiyotlarda tadbirkorlik ekotizimining ko'p darajali modeli, hududiy rivojlanishning klaster yondashuvi, oilaviy biznesning jamoaviy iqtisoddagi roli, mahalliy infratuzilma ta'siri kabi ilmiy yo'nalishlar mahallalarda tadbirkorlik ekotizimini shakllantirish uchun metodologik asos yaratadi. Ushbu ilmiy qarashlar mahalla darajasida institutsional islohotlar va yangi boshqaruv mexanizmlarini joriy etish zarurligini asoslab beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

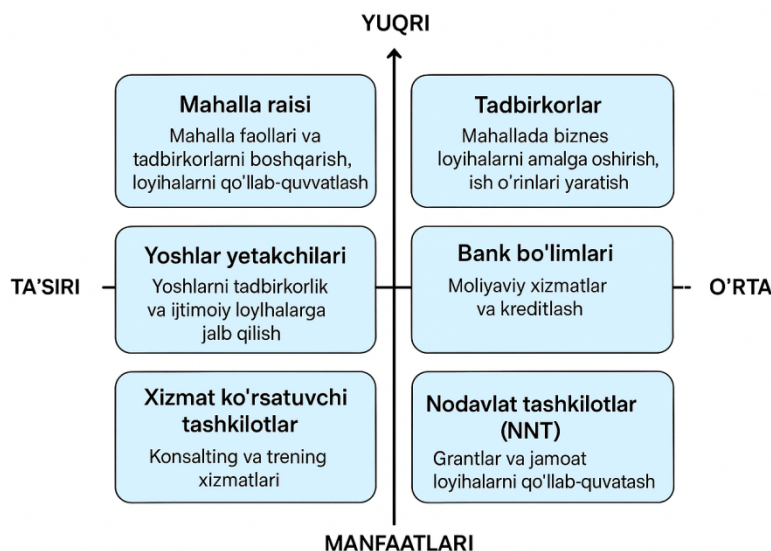
Ushbu tadqiqot jarayonida foydalanilgan tadqiqot usullari quyidagi 1-jadvalda keltirilgan (1-jadval).
1-jadval. Foydalanilgan metodologiyalar tavsifi¹

Bosqich	Metod	Mazmuni	Natija / Maqsad
1. Nazariy bosqich	Konseptual tahlil	Tadbirkorlik ekotizimi va institutsional islohotlarning nazariy asoslarini aniqlash	Nazariy poydevor
2. Diagnostik tahlil	Institutsional muhit tahlili, stakeholder xaritasi	Mahalla institutlari, vakolatlar va bo'shliqlarni baholash	Institutsional holatni aniqlash
3. Empirik tadqiqot	So'rovnoma, intervyu, statistik tahlil	Mahalla tadbirkorlarining amaliy ehtiyojlari va islohotlarga ta'sir omillarini o'lchash	Samaradorlik indikatorlarini aniqlash
4. Taqqoslash	Institutsional benchmarking	Xalqaro ilg'or modellarni solishtirish	Moslashtiriladigan mexanizmlarni tanlash
5. Model yaratish	Sistemali-institutsional yondashuv	Ekotizimning institutsional tuzilmasini modellashtirish	Integratsiyalashgan model
6. Tavsiyalar	Ekspert baholash, analitik sintez	Islohotlar va boshqaruv bo'yicha takliflar ishlab chiqish	Amaliy yo'l xaritasi

TAHLIL VA NATIJALAR

Mahallalarda tadbirkorlik ekotizimini shakllantirish jarayoni bir vaqtning o'zida institutsional tuzilma, boshqaruv amaliyoti va mahalliy iqtisodiy faollikning o'zaro uyg'unlashuviga tayanadi. Diagnostik bosqichda o'tkazilgan institutsional muhit tahlili mahalla boshqaruv tizimida vakolatlarni yanada tizimlashtirish, tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini institutsional jihatdan mustahkamlash va manfaatdor tomonlar o'rtasidagi koordinatsiya imkoniyatlarini kengaytirish zarurligini ko'rsatdi. Stakeholder (manfaatdor tomonlar) xaritasi esa mahalla raisi, tadbirkorlar, yoshlar yetakchilari, bank bo'limlari, xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar va nodavlat subyektlar o'rtasida mavjud rollarni yanada aniqlashtirish va o'zaro hamkorlik imkoniyatlarini kengaytirish zarurligini aniq ko'rsatib berdi. Bu holat ekotizimning barqaror ishlashi uchun institutsional uyg'unlikning naqadar muhimligini ta'kidladi (1-rasm).

¹ Manba: muallif ishlanmasi

1-rasm. Stakeholder (manfaatdor tomonlar) xarita diagrammasi tasnifi²

Stakeholder xaritasi mahallalarda tadbirkorlik ekotizimini rivojlantirishda ishtirok etuvchi institutlarning ta'sir darajasi va manfaatlarini aniq belgilab, institutsional islohotlarning ustuvor yo'nalishlarini samarali shakllantirishga yordam beradi. Yuqori ta'sirga ega mahalla rahbariyati va tadbirkorlarning faolligi ekotizimning barqaror ishlashini ta'minlaydi, o'rta ta'sir guruhlar esa uni qo'llab-quvvatlovchi mexanizmlar bilan boyitadi. Pastki darajadagi xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar va NNT (nodavlat notijorat tashkilotlar) esa ekotizimning metodologik asoslarini mustahkamlovchi hamkor subyektlar sifatida muhim o'rin tutadi (2-jadval).

2-jadval. Mahalla institutsional muhitini baholash tasnifi³

Mahalla instituti	Asosiy vakolat	Amaliy faoliyat	Asosiy kamchiliklar	Takliflar
Mahalla raisi	Faollar va tadbirkorlarni boshqarish, tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash	Loyihalarni ma'qullash, resurs taqsimoti	Koordinatsiya va monitoring zaif, institutsional qo'llab-quvvatlash yetarli emas	Qo'shimcha resurs va metodik yordam ta'minlash
Tadbirkorlar	Iqtisodiy faollikni oshirish, ish o'rinlari yaratish	Biznes loyihalarni amalga oshirish	Mahalla bilan hamkorlik kam, moliyaviy va huquqiy qo'llab-quvvatlash yetarli emas	Hamkorlik mexanizmlarini kuchaytirish, grant va kredit imkoniyatlari
Yoshlar yetakchilari	Yoshlarni tadbirkorlik va ijtimoiy loyihalarga jalb qilish	Loyihalar tashabbusi, treninglar	Resurs va malaka yetishmovchiligi, boshqaruv tizimi bilan bog'lanish zaif	Mahalliy trening va qo'llab-quvvatlash dasturlari bilan integratsiya
Bank bo'limlari	Moliyaviy xizmatlar, kreditlash	Kreditlar, mikroqarzlar taqdim etish	Mahalla tadbirkorlari bilan aloqa yetarli emas, mexanizmlar murakkab	Maxsus moliyaviy dasturlar ishlab chiqish
Xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar	Konsalting, trening, maslahat	Tadbirlar o'tkazish, maslahat berish	Integratsiya past, kommunikatsiya cheklangan	Hamkorlik memorandum, tizimli yondashuv
Nodavlat tashkilotlar (NNT)	Ijtimoiy loyihalarni qo'llab-quvvatlash, grantlar	Loyihalarni amalga oshirish	Mahalla boshqaruvi bilan koordinatsiya yetarli emas	Loyiha monitoringi va qo'llab-quvvatlash

Ushbu jadvaldan ko'rinib turibdiki, mahalladagi turli institutlar tadbirkorlik va ijtimoiy loyihalarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi hamda ularning vakolat va resurs imkoniyatlarini yanada kengaytirish maqsadga muvofiq. Har bir institutning samaradorligini oshirish uchun koordinatsiya, malaka oshirish va qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini yanada kuchaytirish zarur. Shu orqali mahallalarda tadbirkorlik ekotizimi barqaror rivojlanadi.

² Manba: muallif ishlanmasi

³ Manba: muallif ishlanmasi

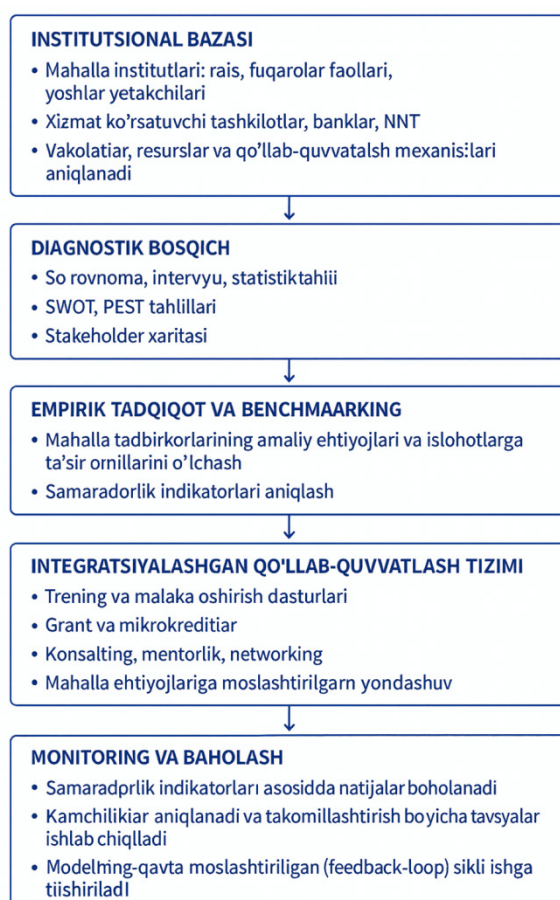
Xorijiy mamlakatlarda mahalla yoki mahallaga yaqin darajadagi tadbirkorlik ekotizimini rivojlantirish tajribalari tahlil qilinganida, samarali institutsional mexanizmlarning bir nechta umumiy xususiyatlari aniqlanadi. Masalan, Germaniyada mahallalarda tashkil etilgan “Local Business Hubs” tadbirkorlar uchun inkubatorlar, grant va konsalting xizmatlarini taklif qiladi. Ushbu mexanizmning kuchli tomoni — resurslar va moliyaviy qo‘llab-quvvatlashning yuqori darajasi hamda mentorlik tizimining samarali ishlashidir. Shu bilan birga, byurokratiya murakkabligi kichik mahallalarda uning samaradorligini biroz cheklaydi.

Finlyandiya tajribasida “Municipal Entrepreneurship Programs” doirasida mahalliy hokimiyat yosh tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlaydi, treninglar va mikroqarzlar taqdim etadi. Bu mexanizm mahalla yoshlarini tadbirkorlikka jalb qilish va ijtimoiy faollikni oshirishga imkon yaratadi, ammo resurs yetishmovchiligi ba’zi hududlarda muammo tug‘diradi.

Janubiy Koreyada mahalla darajasida amalga oshiriladigan “Village Enterprise Support” dasturi kreditlar, grantlar va texnologik qo‘llab-quvvatlashni o‘z ichiga oladi. Mexanizmning afzalligi — tezkor moliyaviy yordam va texnologik integratsiya, kamchiligi esa kichik mahallalarda yetarli infratuzilmaning mavjud emasligidir. Singapur tajribasida esa “Community Start-up Support” orqali mahallalarda startaplarni rag‘batlantirish, konsalting va networking imkoniyatlari taqdim etiladi. Bu yondashuv innovatsion va xalqaro investorlarni jalb qilish imkonini beradi, biroq katta xarajat talab qiladi.

Xorijiy tajribalarni tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, mahallada tadbirkorlik ekotizimini rivojlantirishning eng samarali mexanizmi — bu integratsiyalashgan qo‘llab-quvvatlash tizimi bo‘lib, u quyidagi komponentlarni o‘z ichiga oladi: treninglar va mentorlik, grant va mikrokreditlar, konsalting va networking imkoniyatlari, shuningdek, mahalla ehtiyojlariga moslashtirilgan yondashuv.

O‘zbekiston sharoitida ham bu mexanizmni joriy qilish mumkin. Xususan, mahallalarda “Tadbirkorlik markazlari” tashkil etish orqali yuqorida qayd etilgan barcha elementlarni birlashtirish tavsiya etiladi. Bu markazlar mahalliy tadbirkorlar va yoshlarni qo‘llab-quvvatlash, resurslarni jalb qilish va hamkorlikni kuchaytirish uchun asosiy institutsional platforma sifatida xizmat qilishi mumkin. Shu tarzda mahalla tadbirkorlik ekotizimi samarali rivojlantiriladi va institutsional islohotlarning amaliy ta’siri oshadi (2-rasm).

2-rasm. Mahalla tadbirkorlik ekotizimini rivojlantirishning metodologik modeli⁴

4 Manba: muallif ishlanmasi

Metodologik model diagnostik bosqichdan boshlanadi: mahalla institutsional muhitini tahlil qilish, vakolatlar va resurslarni aniqlash, stakeholder xaritasi tuziladi. Keyin empirik tadqiqot va xorijiy tajribalarni taqqoslash orqali mahallaga mos mexanizmlar tanlanadi. Ushbu mexanizmlar asosida integratsiyalashgan qo'llab-quvvatlash tizimi tashkil qilinadi: treninglar, grantlar, mikrokreditlar, konsalting va mentorlik imkoniyatlari birlashtiriladi. Oxirgi bosqichda monitoring va baholash amalga oshiriladi, natijalar asosida indikatorlar aniqlanadi va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Shu tarzda mahallada tadbirkorlik ekotizimi barqaror rivojlanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot mahallalarda tadbirkorlik ekotizimini shakllantirish va rivojlantirish jarayonida institutsional islohotlarning metodologik modelini ishlab chiqishga qaratilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki: mahalla institutlari, ularning vakolatlari va amaliy faoliyati tadbirkorlik ekotizimining barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Diagnostik tahlil va stakeholder xaritalari asosida mahallalarda mavjud bo'shliqlar aniqlanib, bir nechta xulosalarga kelindi.

Mahalla boshqaruvi va tadbirkorlik subyektlari o'rtasida resurslar va ma'lumot almashinuvini yanada muvofiqlashtirish imkoniyatlari mavjud. Bundan tashqari, institutsional vakolatlarni tizimlashtirish va amaliy choralarning izchil yo'lga qo'yilishi tadbirkorlikni rivojlantirish jarayonini jadallashtirishga xizmat qiladi. Shuningdek, metodologik model bosqichma-bosqich amalga oshirilganda mahalla tadbirkorligi uchun qulay institutsional muhit yaratish va innovatsion tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari oshadi.

Shuningdek, modelning tadbirkorlar, mahalla faollari va mahalla boshqaruvi o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni mustahkamlash, institutsional imkoniyatlarni kengaytirish va mahalliy iqtisodiy faollikni rag'batlantirishga xizmat qilishi aniqlangan.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

Vakolatlarni tizimlashtirish. Mahalla boshqaruv organlarining tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashdagi vakolatlarini aniq belgilash va ularni yagona monitoring tizimi orqali nazorat qilish.

Ma'lumot va resurs almashinuvini. Mahalla va tadbirkorlar o'rtasida tezkor axborot kanallarini yaratish, innovatsion va moliyaviy resurslardan samarali foydalanishni ta'minlash.

Tashabbuslarni rag'batlantirish. Mahallalarda kichik biznes va startup loyihalarini moliyaviy va konsultativ qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish.

Institutsional bo'shliqlarni kamaytirish. Mahalla institutlari faoliyatida aniqlangan bo'shliqlarni bartaraf etish, jumladan, o'quv va trening dasturlarini joriy etish orqali tadbirkorlik salohiyatini oshirish.

Hamkorlik platformalarini yaratish. Mahalla faollari, tadbirkorlar va mahalla boshqaruvi o'rtasida doimiy dialog va hamkorlikni rag'batlantiruvchi platformalarni tashkil etish.

Ushbu takliflar amalga oshirilganda mahallalarda tadbirkorlik ekotizimi barqaror rivojlanadi, mahalliy iqtisodiy faollik oshadi va institutsional islohotlar samaradorligi sezilarli darajada kuchayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekistonda kichik biznes subyektlari faoliyati: 2020-2024 yillar statistikasi. <https://stat.uz>
2. Isenberg D. (2011). The entrepreneurship ecosystem strategy as a new paradigm for economic policy: Principles for cultivating entrepreneurship. Harvard Business Review, 1-13.
3. Murotov N. (2024). Improving models of cooperation between small businesses and mahallas to achieve socio-economic sustainability. Green Economy and Development. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16902014>
4. European Union. (2022). Local development and community-based entrepreneurship: Policy report. European Commission. <https://ec.europa.eu/>
5. World Bank. (2021). Supply chain development and local logistics: Strengthening small business ecosystems. World Bank Publications. <https://worldbank.org/>
6. O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika qo'mitasi. (2025). Oilaviy tadbirkorlik subyektlari bo'yicha statistik ma'lumotlar. <https://stat.uz/>
7. Ubaydullayev X., Karimov B. (2023). Mahalla iqtisodiyotida tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari. Iqtisodiyot va innovatsiya jurnali, 5(2), 45-57.
8. Harinurdin E., Laksmono B.S., Kusumastuti R., Safitri K.A. (2025). Community Empowerment Utilizing Open Innovation as a Sustainable Village-Owned Enterprise Strategy in Indonesia: A Systematic Literature Review. Sustainability, 17(8), 3394. <https://doi.org/10.3390/su17083394>
9. Putra I.R., Wibowo R.A., Purwadi A.T., Asrori Ch.N., Santoso W.B., Harefa H.Y., Suryawardana E. (2025). Village-Owned Enterprises Perspectives Towards Challenges and Opportunities in Rural

Entrepreneurship: A Qualitative Study with Maxqda Tools. Administrative Sciences, 15(3), 74. <https://doi.org/10.3390/admsci15030074>

10. Sustainability 2023. (2023). Building Partnership or Competition: Village Business Sustainability in Indonesia. Sustainability, 15(18), 13703. <https://doi.org/10.3390/su151813703>

11. Selvi E., Handoko Z.R., Ekawaty N., Maria R., Nurhasanah N. (2024). Innovative Strategies for Institutional Growth of Village-Owned Enterprises (BumDes) in Karawang City. Dinasti International Journal of Management Science, 5(6), 1385–1398. <https://doi.org/10.38035/dijms.v5i6.3091>

12. Harinurdin E., Laksmono B.S., Kusumastuti R., Safitri K.A. (2025). Community empowerment utilizing open innovation as a sustainable village-owned enterprise strategy in Indonesia: A systematic literature review. Sustainability, 17(8), 3394. <https://doi.org/10.3390/su17083394>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>